

Hoe kan het kerkgebouw weer middelpunt zijn van de leefgemeenschap

“Een kerk zonder bestaansrecht”, zo bestempelde het Bisdom de kerk in opbouw. En toch is de Onze Lieve Vrouwekerk in Bentelo er gekomen. Dankzij het zwarte boter (illegaal verkochte boter in de oorlog) en de strijdlust en inzet van vele boeren. Letterlijk eigenhandig opgebouwd. 70 jaar na dato is het dorp Bentelo vanuit deze kerk uitgegroeid tot een levenslustig dorp, met vele verenigingen en een goede saamhorigheid. En een kerk.

Het aantal mensen dat komt, wordt steeds minder. De gelden drogen op, de vrijwilligers worden grijs. Het onderhoud wordt te veel. Daar waar de gehele dorpsgemeenschap vaak ook de hele geloofsgemeenschap was, is de geloofsgemeenschap nu vaak nog maar een klein onderdeel van de dorpsgemeenschap.

Dat is in Bentelo zo, en herkenbaar in vele andere dorpen.

Wat blijft is de strijdvaardigheid. Het is van “ons”. Mensen staan nu op en zien het als een gebouw waar het dorp meer mee kan.

De vraag is hoe je het dorp en de kerk weer dichter bij elkaar brengt. In de workshop worden met de 20 aanwezigen ervaringen, verhalen en tips uitgewisseld. Zowel katholieke kerk als de protestantse kerk zien kansen. Die kansen liggen vooral in het aansprekender vertellen van het verhaal en het breder inzetten van het kerkgebouw voor de gemeenschap. De kerkdorpen staan hierin in verschillende stadia.

In veel kerken vinden al nieuwe verbrede activiteiten plaats. Vaak op sociaal-cultureel vlak, met een link naar het verhaal. Te denken valt dan aan concerten, musicals, tentoonstellingen en films. Toch blijft het een zoektocht: wat kan er en wat mag er? En daarnaast: redden we het hier dan mee?

Het blijkt dat er in de protestantse kerken meer mogelijk is. Wat hier belangrijk is, is het draagvlak vanuit de geloofsgemeenschap en het dorp. En ook de vraag of je hier de jongeren en vrijwilligers mee blijft trekken. In de katholieke kerk leeft heel erg de vraag wat er allemaal mag. Waar velen tegenaan lopen zijn de strenge regels en kaders die het bisdom oplegt en hoe besturen en locatieraden hier mee omgaan.

Hier is helaas geen directe oplossing voor aan te dragen. De workshopdeelnemers komen tot de conclusie om gezamenlijk een vuist te maken. Kerkgebouwen hebben geen bestaansrecht in de dorpen als er geen mogelijkheden zijn voor nieuwe invullingen. Hier moet het bisdom van doordrongen zijn. Als er geen verruiming komt in de kaders, is dat de doodsteek. Deze starre houding zorgt ook voor inkomstenderving op andere vlakken, zoals inkomsten uit verhuur mogelijkheden. Dit kunnen directe inkomstenderving zijn (collectes, verhuur) maar ook indirecte. Mensen willen door deze houding geen kerkbijdrage meer doen omdat de kerk zo zelf geld laat “liggen”. Er wordt aangegeven dat er wel degelijk mogelijkheden zijn, pak de kansen, blijf proberen, niet vragen maar doen! Het zal niet van de een op andere dag gaan, maar er komt ruimte. Het is nodig om met z'n allen signalen af te blijven geven naar het bisdom. En blijf bonzen op die kerkdeur!

Voor zowel de katholieke als protestante kerk is vitaliteit belangrijk: dit is de sleutel voor draagvlak. Blijf financieel vitaal, zorg voor voldoende actieve mensen en hou het verhaal levendig. Investeer daarvoor in de “levende stenen”. Ga het dorp in. Probeer de frustratie en wanhoop om te zetten in energie en actie. Blijf positiviteit uitstralen en laat je niet beïnvloeden door alle negativiteit. Praat hierover met het hele dorp en maak samen een vuist voor behoud van kerk(gebouw). Leer vanuit de (ontstaans-)geschiedenis en kijk vooral naar de toekomst!

Het is belangrijk om hier samen met de dorpsgemeenschap in op te trekken, met een dorpsraad of plaatselijk belang, verenigingen en andere accommodaties. Weet van elkaar wat de ideeën zijn en stel een gezamenlijke visie op over het maatschappelijk vastgoed. Er wordt vaak niet aan gedacht, maar het kerkgebouw maakt hier zeker onderdeel van uit.

Voor de toekomst zijn er diverse scenario's te bedenken voor dorpskerken. Nu nog voor kerkelijk gebruik, het liefst in combinatie met multifunctioneel gebruik. Mocht dit niet lukken en de kerk moet toch sluiten, dan is het aan te bevelen om een scenario klaar te hebben liggen: wat wil de

dorpsgemeenschap met het kerkgebouw? Hoe kan deze ingezet worden, zonder dat het andere accommodaties in de weg zit. Hoe kan het elkaar versterken? Denk daarover na: samen. Zorg dat iedereen achter de plannen staat, dan sta je sterk en kun je hier samen op terugvallen. Zorg voor een goede communicatie tussen parochiebestuur, locatieraden, dorpsraden en de geloofs- en dorpsgemeenschap. Alleen dan is er bestaansrecht voor het kerkgebouw als middelpunt en hart van de leefgemeenschap.